

Sosiaali- ja
terveysministeriö

TAE 2025

Sosiaali- ja terveysministeriö, PL 33

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden
2025 talousarvioksi

Mikko Staff
Talousjohtaja
30.9.2024

Yleistä

Pääluokan loppusumma 15,2 mrd. euroa

- noin 17 % valtion budjetista
- hyvinvointialueet huomioiden (25,6 mrd. euroa) toimialan osuus on noin 46 %
- PL 33 noin 1,1 mrd. euroa pienempi kuin 2024 varsinainen talousarvio
- Muutokset pääosin säästöpäätösten toteuttamisesta sekä sosiaaliturva- ja toimeentuloturvaetuuksien tarvearvioiden tarkistuksista
- Säästöpäätösten nettovaikutus asumistuki- ja toimeentulotukimenot huomioiden on STM:n pääluokkaan n. 470 milj. euroa vähennystä
- Tästä n. 170 milj. euroa aiheutuu v. 2024 voimaan tulleista uudistuksista ja n. 300 milj. euroa v. 2025 voimaan tulevista uudistuksista.
- Lisäksi kanavointiratkaisu vähentää määrärahatarvetta nettona yhteensä 575 milj. euroa.

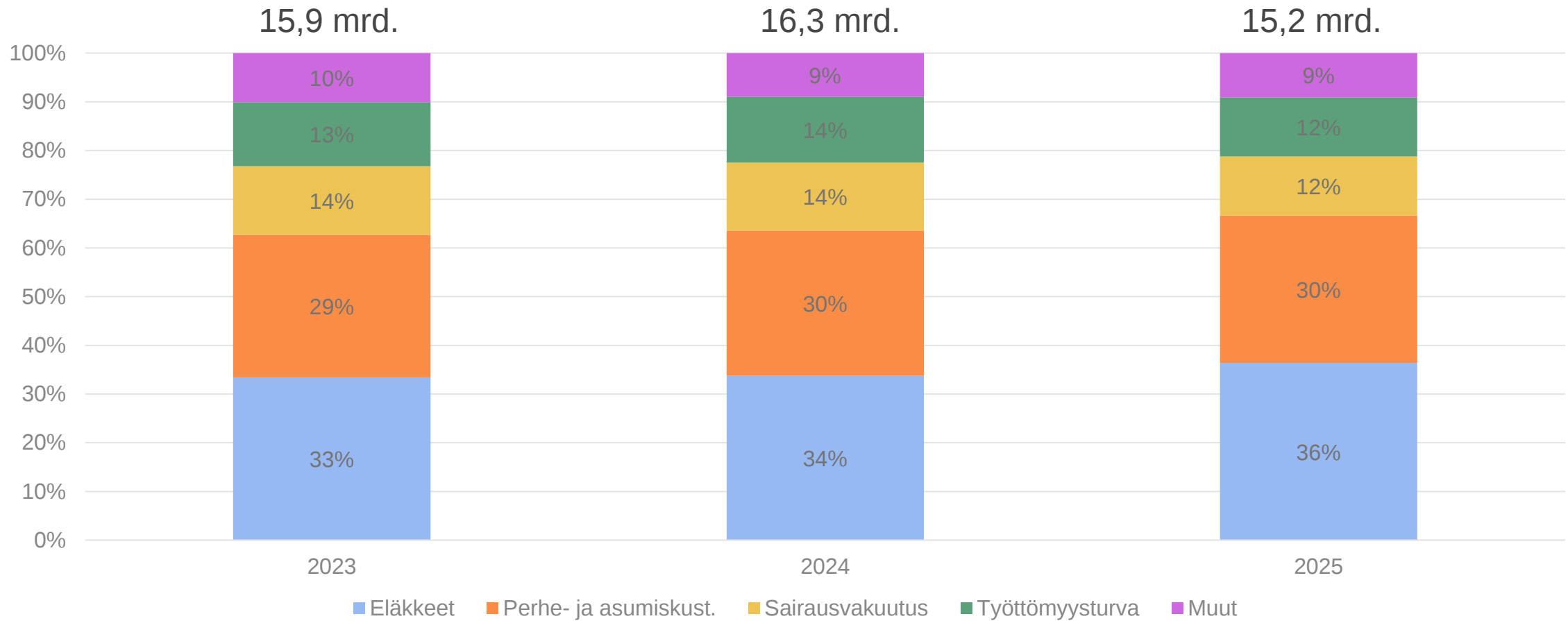
Kanavointiratkaisu

- Kanavointiratkaisu toteutetaan, koska sosiaaliturvaan kohdistetut uudistukset alentavat sosiaaliturvarahastojen kuluja, mikä normaalitilanteessa alentaisi myös rahastojen perimiä vakuutusmaksuja
- Ratkaisulla sosiaaliturvan säästöt ohjataan täysimääräisesti velkaantumisen vähentämiseen, minkä vuoksi valtion osuuksia rahastoille pienennetään
- Näin vakuutusmaksut eivät kokonaisuutena laske uudistusten myötä
- Käytännössä kanavointi toteutetaan siten, että:
 - työnantajien osalta työttömyysvakuutusmaksujen aleneminen kompensoidaan kiristämällä työnantajien sairausvakuutusmaksua
 - tämä alentaa palkansaajien päivärahamaksua, mistä osa kanavoituu valtiolle automaattisesti ansiotuloverotulojen kasvun kautta.
 - lisäksi kiristetään palkansaajien sairaanhoitomaksua ja pienennetään valtion rahoitusosuutta sairaanhoitovakuutuksesta.

Pääluokka 33

Perhe- ja asumiskustannusten tasaus

- 4,6 mrd. euroa, vähennystä 244 milj. euroa
- Asumistuessa varallisuusharkintaa kiristetään, kuntaryhmittelyä tarkistetaan, omistusasumisen tuki poistetaan ja yrittäjien työtulot huomioidaan todellisina 1.1.2025 alkaen. Uudistukset vähentävät määräraahatarvetta lähes 40 milj. euroa.
- Opiskelijat palautetaan opintotuen asumislisän piiriin 1.8.2025 alkaen, mikä vähentää asumistuen määräraahatarvetta 182 milj. euroa v. 2025 ja myöhempinä vuosina n. 400 milj. euroa vuodessa.
- Perustoimeentulotuessa määräraahatarve lisääntyy 119 milj. euroa pääasiassa asumistuen ja työttömyysturvan uudistusten vuoksi.
- Elatusvelvollisten elatusvastuun toteutumista vahvistetaan selkeyttämällä ohjeistusta. Muutoksen säästövaikutus on 1 milj. euroa.
- Kelan toimintakuluihin yhteensä 495 milj. euroa. Toimintakuluissa on huomioitu eläkekulujen kasvun ja ansiotason muutoksen lisäksi kanavointiratkaisun vaikutuksena vähennystä 24 milj. euroa sekä tuottavuus- ja toimintamenosäästöinä vähennystä 20 milj. euroa.
- Keliakiaa sairastavien 16 vuotta täyttäneiden ravintomenoja tuettaisiin perustoimeentulotuesta muina perusmenoina 25 eurolla kuukaudessa. Alle 16-vuotiailla keliaakikoilla on mahdollisuus hakea toimeentulotukeen nähden ensisijaisena etuutena pidettävää alle 16-vuotiaan vammaistukea.

Sairausvakuutus

- Valtion osuus 1,9 mrd. euroa, vähennystä 441 milj. euroa
- Lääkkeiden sairausvakuutuskorvauksen kalenterivuotuista alkuomavastuuta korotetaan 50 eurosta 70 euroon ja omavastuun määrä sidotaan kansaneläkeindeksiin. Lisäksi tehdään muutoksia mm. geneeristen valmisteiden ja biologisten lääkkeiden hintasääntelyyn sekä lääkkeiden ehdolliseen korvattavuuteen. Uudistukset vähentävät sairausvakuutuksen valtionosuutta n. 60 milj. euroa.
- Sairauspäivärahamenoja alennetaan muuttamalla sairauspäivärahan laskentakaavaa, mikä vähentää sairausvakuutuksen valtionosuutta 4,0 milj. euroa ja etuusmenoja yhteensä 2,9 milj. euroa.
- Nuoren ammatillista kuntoutusta uudistetaan rajaamalla ja kohdistamalla etuusoikeutta opiskelun ja työelämän ulkopuolella tai muutoin syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin. Uudistus vähentää sairausvakuutuksen valtionosuutta 21,6 milj. euroa ja etuusmenoja yhteensä 13,6 milj. euroa.
- Lääkärin vastaanottopalkkioiden Kela-korvausta uudistetaan. Uudistukseen kohdennetaan valtionosuutta yhteensä 70 milj. euroa.

Työttömyysturva

- Noin 1,8 mrd. euroa, vähennystä 340 milj. euroa
- Työttömyysturvassa luovutaan aktiiviajalta maksettavista korotusosista, joka on tällä hetkellä 5,29 euroa/pv. Korotusosista luopuminen vähentää työttömyysturvan valtionosuutta 23,5 milj. euroa.
- Työmarkkinatuen tarveharkintaa muutetaan siten, että vanhempien tulot vaikuttavat nykyistä enemmän vanhempiensa kanssa asuvan henkilön työmarkkinatuen määrään. Uudistus vähentää työttömyysturvan valtionosuutta 3,4 milj. euroa.
- Osana TE-uudistuksen toimeenpanoa siirretään kunnille 370 milj. euroa.

Eläkkeet

- 5,5 mrd. euroa, jossa lisäystä 30 milj. euroa
- Kansaneläkkeissä lakkautetaan ulkomaille maksettavien kansaneläkelain mukaisten etuuksien maksaminen, jonka säästövaikutus on 35 milj. euroa.
- Eläkkeensaajan asumistuen määräytymisen ehtoja muutetaan erityisesti varakkaimpien tuensaajien osalta siten, että etuusmenon säästö on 9,5 milj. euroa v. 2025, 28,5 milj. euroa vuonna 2026 ja 38,1 milj. euroa vuodesta 2027 eteenpäin.
- Kansaneläkkeen ja kuntoutusrahan ikärajaa nostetaan nykyisestä 16 vuodesta 18 vuoteen. Ikärajan korotus tehdään myös vammaisetuuslainsäädäntöön, jolloin alle 18-vuotiaiden eläkkeensaajien hoitotuen saajat siirtyvät alle 18-vuotiaan vammaisetuuden saajaksi. Uudistus vähentää valtionosuutta etuusmenoista yhteensä 6,6 milj. euroa v. 2025 ja vuositasolla n. 47 milj. euroa vuodesta 2027 lukien.

Indeksijäädytys

Indeksijäädytys vaalikaudeksi koskee kansaneläkeindeksiin (KEL) ja kuluttajahintaindeksiin (KHI) sidottuja etuuksia pois lukien toimeentulotuki, eläkkeet, rintamalisät, vammaisetuudet, elatustuki, lääkkeiden vuosiomavastuu, sotilasavustuksen perusavustus ja luopumistuen täydennysosa. Indeksijäädytyksen vaikutus on vuoden 2025 tasossa arviolta 250 milj. euroa. Toisin sanoen kulut ovat 250 milj. euroa pienemmät vuonna 2025 kuin tilanteessa, jossa korotukset olisi toteutettu normaalisti vuosina 2024 ja 2025.

Valtionosuudet, milj. euroa	2025
Eläkkeensaajan asumistuki	-48,0
Yleinen asumistuki	-68,0
Työmarkkinatuki	-87,8
Peruspäiväraha	-15,2
Valtion rahoittamat sv-päivärahat	-20,2
Opintotuki	-36,6
Lastenhoidon tuet	-0,1
Jäädytysten vaikutus toimeentulotukeen	24,4
	-251,5

Sosiaali- ja terveydenhuollon tukeminen

- Sosiaali- ja terveydenhuollon tukemiseen (luku 60) 358 milj. euroa
- Vähennystä 4 milj. euroa, joka aiheutuu pääosin elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoituksen vähenemisestä
- Nuorten huumekuolemien ehkäisyyn 3,5 milj. euroa.
- Päihteillä ja väkivallalla oirehtiviin nuoriin kohdistuviin toimiin 2,5 milj. euroa,
- Matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden ja -avun saatavuuden lisäämiseen 2 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tukeminen

- YTHS:n toteuttamaan opiskeluterveydenhuoltoon valtion rahoitusta 72,7 milj. euroa, josta 1 milj. euroa on määräaikaista opiskelijoiden mielenterveydenpalvelujen tukemiseen kohdennettavaa avustusta ja terapiatakuun voimaantulo 1.5.2025 alkaen n. 1,2 milj. euroa.
- Turvakotitoiminnan rahoitukseen yhteensä 27,6 milj. euroa, joka sisältää 1 milj. euron tasokorotuksen
- Lastensuojelun hybridimallin käynnistämiseen 0,5 milj. euroa
- Rikos- ja eräiden riita-asioiden sovitteluun 7,1 milj. euroa.
- Sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan n. 1,3 milj. euroa, jossa on huomioitu vähennyksenä 1 milj. euroa.

Terveysten ja toimintakyvyn edistäminen

- Terveysten ja toimintakyvyn edistämiseen 59,7 milj. euroa, joka on 1 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa.
- Osana hallitusohjelman mukaista investointiohjelmaa jatketaan ikäihmisten toimintakyvyn, kotona pärjäämisen ja omaishoitajien tukemista 6,5 milj. euron määrärahalla.
- Lisäksi nuoriin kohdistuvaan erityiseen huolenpitoon 2,5 milj. euroa ja huumevalistustyöhön 0,5 milj. euroa.

Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen

- Avustuksiin yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen 304,1 milj. euroa, joka on noin 79,5 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa.
- Määrärahassa on huomioitu lisäyksenä mielenterveyden matalan kynnyksen chat-palveluihin 0,5 milj. euroa.
- Taseen jakamattomista RAY voittovaroista puretaan vuosittain 25,8 milj. euroa vuosina 2025—2026.

Virastot ja laitokset

- Ministeriön pääluokkaan osoitetaan hallitusohjelman mukaisesti vuodesta 2025 alkaen toimintamenosäästö, jonka taso nousee 56 milj. euroon vuonna 2027.
- Vuodelle 2025 säästöjen yhteissumma virastoille ja laitoksille on 28,7 milj. euroa ja muille momenteille 0,6 milj. euroa, yhteensä 29,3 milj. euroa
- Tämä on keskimäärin 3,7 % virastojen toimintamenoista
- EU-hankkeiden kansallista vastinrahoitusta on huomioitu hallinnonalan tutkimuslaitoksille sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisen momentille yhteensä 7,2 milj. euroa.

Muuta

- Vakinaistetun järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien kautta tehtävän ruoka-aputyön tukea jatketaan 3 milj. euron määrärahalla. Uusi oma momentti 33.70.54
- Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisessa tiedonhallinnassa jatketaan mm. Kanta-palvelujen kehittämistä ja tietotuotannon uudistamista. Momentille ehdotetaan määrärahaa 26 milj. euroa.
- Kriisinhallintaveteraanien tukeen on varattu 250 000 euroa.

Hyvinvointialueet (pääluokka 28)

Valtiovarainministeriön pääluokkaan kuuluva Hyvinvointialueiden yleiskatteinen rahoitus:

- kasvaa n. 1,6 mrd. eurolla 26,2 mrd. euroon verrattuna vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon
- sosiaali- ja terveydenhuollon osuus määrärahasta on noin 25,6 mrd. euroa
- hallitusohjelma ja vuonna 2024 päätetyt lisätoimet vähentävät hyvinvointialueiden rahoitusta yhteensä vajaa 300 milj. euroa vuonna 2025.

Hyvinvointialueet (pääluokka 28)

Määrärahaa vähentävät toimet:

- Ajokorttitarkastusten rajaaminen palveluvalikoiman ulkopuolelle, vähennys 5 milj. euroa (edelleen valmistelussa).
- Asiakasmaksujen korottaminen, vähennys 150 milj. euroa.
- Hoitotakuun keventäminen (Perusterveydenhuollon hoitotakuuksi säädetään 3 kuukautta ja suunhoidon hoitotakuuksi 6 kuukautta, hoitotakuun keventäminen ei koske alle 23-vuotiaita), vähennys 96,2 milj. euroa sekä vähennys 25 milj. euroa aiempien päätösten perumista.
- Iäkkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen keventäminen (henkilöstömitoitus 0,6 nykyisen 0,65 sijaan 1.1.2025 alkaen), vähennys 45 milj. euroa.
- Lastensuojelun henkilöstön kelpoisuusvaatimusten joustavoittaminen, vähennys 2 milj. euroa.
- Sairaalaverkkoratkaisu on valmistelussa ja sitä koskeva esitys huomioidaan täydentävän talousarvioesityksen yhteydessä

Määrärahaa lisäävät toimet:

- Lasten ja nuorten terapiatakuu 1.5.2025 lukien, lisäys 22,2 milj. euroa.
- Vammaispalvelulain soveltamisalan muuttaminen, lisäys 24,8 milj. euroa.

Sosiaali- ja
terveysministeriö